

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 8, Issue 4, December 2020, p. 101-109

Received	Reviewed	Published	Doi Number
30.08.2020	05.11.2020	30.12.2020	10.29228/ijlet.46032

A Research on the Books Read/Recommended by Teachers and Students and Their Reasons to Like These Books

Behçet ALTUNTAŞ¹ & Remzi CAN² & Abdülkerim KARADENİZ³

ABSTRACT

One of the basic functions of children's literature is to bring reading love and habit in children. One of the major factors for children to gain reading habit is to encounter quality children's literature products that appeal to them and that they can read with pleasure. The studies on reading habit reveal that students have a difficulty choosing the books to read and also teachers have a hard time recommending books to their students. This study was conducted to prepare a book list that might help students with choosing books and teachers with recommending books. In addition, the study also aimed to determine the reasons for students to like a book and teachers to recommend a book. In line with these goals the teachers and students were asked to write down seven of the books they had read so far and could recommend according to the order of being liked, via a questionnaire prepared by the researcher. As a result of the analysis of the data acquired from the questionnaire participated by a total of 50 teachers and 951 students, it was found that the books most liked and recommended by the students were My Left Foot, Sherlock Holmes, Beast Quest, 4N 1K and the Great Speech, respectively; and the books most liked and recommended by the teachers were My Left Foot, Charlie's Chocolate Factory, the Scrub Bird, What Men Live By and the Little Prince, respectively.

Key Words: Children's literature, children's books, secondary school, book recommendation.

Öğretmen ve Öğrencilerinin Okuduğu/Tavsiye Ettiği Kitaplar ve Bu Kitapları Beğenme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma

ÖZET

Çocuk edebiyatının en temel işlevlerinden biri, çocuklara okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmaktır. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında en önemli faktörlerden birisi de keyif alarak okuyacakları, kendilerine hitap eden nitelikli çocuk edebiyatı ürünleriyle tanışmalarıdır. Okuma alışkanlığı üzerine yapılan çalışmalar hem öğrencilerin okuyacakları kitapları seçerken hem öğretmenlerin öğrencilere kitap tavsiye ederken zorlandıklarını ortaya koymaktadır. Bu çalışma, öğrencilere kitap seçerken ve öğretmenlere kitap tavsiye ederken yardımcı olacak bir kitap listesi hazırlamak amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında çalışmanın diğer amacı öğrencilerin kitabı beğenme ve öğretmenlerin kitap tavsiye etme nedenlerini belirlemektir. Bu amaçlar doğrultusunda araştırmacı tarafından hazırlanan anketlerle öğretmen ve öğrencilerden o güne kadar okudukları ve tavsiye edebilecekleri eserlerden yedi tanesini beğenilme sırasına göre yazmaları istenmiştir. Toplam 50 öğretmen ve 951 öğrencinin katıldığı anketten elde edilen verilerin analizi sonucunda, öğrencilerin sırasıyla en beğendikleri ve tavsiye ettikleri kitapların Sol Ayağım, Sherlock Holmes, Canavar Peşinde, 4N 1K ve Nutuk olduğu; öğretmenlerin en beğendikleri ve tavsiye ettikleri kitapların sırasıyla: Sol Ayağım, Charli'nin Çikolata Fabrikası, Çalikuşu, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens olduğu görülmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin en çok tavsiye ettiği on kitap karşılaştırıldığında Charli'nin Çikolata Fabrikası, Çalikuşu, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens, Sadako ve Şeker Portakalı isimli altı kitabın ortak olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, ortaokul, kitap tavsiyesi.

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, behcetaltuntas@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-9664-369X.

² Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, can.remzi@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8776-2539.

³ Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, akaradeniz@ahievran.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4676-9267.

Giriş

Okuma alışkanlığı yalnızca bireylerin değil, toplumların da gelişmişlik göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Bu açıdan okuma alışkanlığı, erken yaşlardan itibaren çocuklara edindirilmesi gereken bir alışkanlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Okuma alışkanlığının kazanılması, bireyin kitabı elde etmesi, zaman içinde ilgi duyduğu alanları belirleyerek buna yönelik kitap seçmesi ve kitap okumak için ayırdıkları zamanın daha fazla olmasıyla sağlanabilir. Fakat bu aşamaların gerçekleşmesi için dışarıdan olumlu yönlendirmelerin olması da şarttır. Bireylerin kitap okuma alışkanlığı kazanmalarında öncelikle ilgi alanlarının belirlenmesi gerekmektedir. Okumaya gerçekten ihtiyaç duyan ya da ilgisini çeken bir kitabı severek okuyan birey bunu alışkanlığa dönüştürebilir. Arıcı (2005), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma durumlarını, beceri-ilgi-alışkanlık-eğilim boyutlarıyla incelediği çalışmada öğrencilerin okuma ilgilerinin düşük olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırmadan da anlaşılacağı gibi öğrencinin ilköğretimin ilk yıllarında edindiği okuma becerisini alışkanlık hâline getirebilmesi için ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre yönlendirilmesi gerekmektedir.

Kitap okumanın nüfusun nitelikli hâle gelmesinde önemli bir faktör olduğu pek çok çevre tarafından ifade edilmektedir. İyi bir okuma eğitimi öğrencilere şu yönlerden fayda sağlamaktadır:

- Ders kitaplarının kolayca okunup anlaşılmasına yardım eder.
- Kaynak kitaplardan daha iyi yararlanabilmeyi sağlar.
- Eleştirme ve değerlendirme alışkanlığı kazandırır.
- Söz dağarcığını zenginleştirir.
- Yazılı ve sözlü anlatım gücünü geliştirir.
- Dil bilgisi kurallarını daha iyi kavramaya yardım eder.
- Yazım ve noktalama kurallarının doğru kullanılmasına yardımcı olur (Temizkan, 2007).

Okuma insanın kavrama ve düşünme yönlerini geliştirir. Öğrenme kavrayışını, analiz ve sentez gücünü, yorumlama ve yeni hükümler verme yeteneğini artırır (Tural, 1992). Okumanın bunca yararına rağmen Türkiye'de gençlerin yeterince kitap okumadığı sonucuna ulaşan birçok araştırma yapılmıştır (Acat, Demiral ve Arın, 2008; Arıcan ve Yılmaz, 2010; Arıcı, 2008; Çetin ve Karaata, 2010; Dökmen, 1990; Özen, 2001; Şirin, 2006; Tanju, 2010; Topçu, 2007; Ungan, 2008; Yılmaz, 2004). Bu araştırmalar Türkiye'de okuma alışkanlığının istenen düzeyde olmadığını ortaya koymakta; çocukların ve gençlerin okuma alışkanlığı edinemediği yönündeki düşünceleri desteklemektedir. Yılda basılan kitap sayısına, kütüphaneden yararlanılan kişi sayılarına bakıldığında da kitap okuma alışkanlığının diğer ülkelerden daha düşük seviyede olduğu rahatlıkla anlaşılmaktadır.

Ülkemizde okuma alışkanlığının yeterli düzeyde olmadığını belirten çalışmalara sıkça rastlanmaktadır (Alan, 2020, Can, Türkyılmaz, Karadeniz, 2010; Erdağı Toksun, 2020). Ancak söz konusu eksiklik, var olan okuma alışkanlığının azalması değil, daha başlangıç aşamasında okuma alışkanlığının yerleştirilememesidir (Bircan ve Tekin, 1989; Gökalp, 1998). Okuma alışkanlığının edinilmesinde çocukluk dönemi çok önemlidir. Bu yaşlarda edinilemeyen bu alışkanlığı ileriki yıllarda öğrencilere kazandırmak çok daha zor olacaktır. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada ise en önemli faktörlerden birisi çocukların nitelikli çocuk edebiyatı eserleriyle buluşturulmasıdır. Okuma eğitiminde öğrencilerin ilgileri doğrultusunda onları kitaplarla buluşturmak okuma alışkanlığının yerleşmesinde ve kitabın anlaşılmasında etkilidir (Guthrie ve Wighfield, 2005). Dil, edebiyat, sanat ve estetik değeri

taşıyan ve iyi okur, duyarlı birey yetiştirmeyi amaçlayan çocuk kitapları, çocuklukta; dinleme, okuma, yazma, düşünme ve eleştiri kültürü edinme süreçlerinde en etkili uyaranlardır (Şirin, 2007).

Öğretmenlerin öğrencilerin kitap okumalarındaki etkisi çok büyüktür. Arıcı'nın (2005: 61) 2.000 öğrenci üzerinde yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin %57,3'ü kitap okuma fikrini öğretmeninden aldığını söylemektedir. Öğretmenlerin çocuk edebiyatı eserlerini takip etmeleri, kendilerinin de kitap okuyarak model olmaları ve öğrencilere kitap tavsiyelerinde bulunması öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı kazanmasında son derece önemlidir. Ancak Yılmaz'ın (2004: 139) öğretmenler üzerine yapmış olduğu bir araştırma sonucuna göre, hiç okumayan ve zayıf okuma alışkanlığına sahip olan öğretmenlerin oranının %68,5'e ulaştığı görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin çoğunluğu ya okuma alışkanlığına sahip değil ya da bu konuda model olamayacak kadar zayıf okuyucu konumundadır.

Öğrencilere zevkle okuyabileceği kitaplar önerme noktasında öğretmenlere yardımcı olacak bir tavsiye kitap listesinin olması onları rahatlatacaktır. Hazırlanan bazı raporlardan 100 Temel Eser genelgesinin öğrencilerin okumalarında anlamlı bir fark oluşturmadığı ve bazı uygulama sorunlarının yaşandığı görülmektedir. (örn. Türk Çocuk Vakfı, 2009). Öğrencilerin kitap okumama sebepleri incelendiğinde ilgi duydukları kitapları belirleyememeleri, diğer bir deyişle okuyacağı kitabı seçememeleri önemli bir unsur olarak dikkat çekmektedir (Ülper, 2011).

Öğrencilere kendilerini bulacakları nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri tavsiye edilirse bunlar öğrencileri kitap okumaya güdüleyecektir. Dökmen (1990: 22-35) geliştirdiği okuma modeliyle, insanların neden kitap aldıkları ya da onları okumayı hangi nedenlerle sürdürdükleri ve okumanın sonucunda neler elde ettikleri konusunda kavramsal bir çerçeve oluşturmayı amaçlamıştır. Bu modele göre kişilerin okuduklarını anlama becerileri ve okuma hızları arttıkça kitap okuma eğilimleri de artmaktadır. Ayrıca bu modele göre, öğrencinin okuma ilgisi arttıkça okuma miktarının artacağını ve okuma miktarındaki bu artışın da öğrenciyi daha çok okumaya yönleneceği belirtilmektedir (Akt.: Yıldız, 2010: 8).

Çocuklar herhangi bir kitaba ilgi duyabilir, yalnız duyulan bu ilgi çocuğu kitap okuma eylemine sürüklemeyebilir. Herhangi bir içsel veya dışsal güdüleme ile yani bir itici güçle çocuk kitap okumaya başlar. Okumaya güdülenme, bireyin içsel (ilgi, merak, özerklik) ya da dışsal (onaylanma, uyum, rekabet, ödül alma) neden ve amaçlarla yöneldiği yayınları okumasına yönelik itici gücü ile okuma eylemine girmesidir (Batum, 2015). Güdülenmenin içsel güdülenme, dışsal güdülenme, sosyal güdülenme gibi farklı boyutları vardır. İçsel olarak güdülenmiş çocuklar okumaya karşı daha olumlu tutum sergilemektedirler (Batum, 2015). Özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarının kendi kendilerine içsel güdülenmeyle okumaya başlamalarını beklemek doğru değildir. Dışsal güdülenmeyle okumaya başlayan çocuk eğer okuma eylemi hoşuna giderse içsel olarak güdülenecek ve okuma alışkanlığı kazanacaktır. Bu açıdan dışsal güdülenme sağlayan öğretmenin öğrencilere tavsiye edeceği kitapların onların zevklerine uygun olması önemlidir.

Hangi kitaplardan çocukların daha çok hoşlanacağını belirlemenin pek çok yöntemi olmakla beraber buna karar verecek olanlar çocuklardır. Bir yetişkinin çok hoşuna giden ve çocuklara çok yararlı olacağını düşündüğü bir eser, çocukların hoşuna gitmeyebilir. Yayınevlerinden alınabilecek en çok satan kitaplar, en beğenilen kitaplar listesi, uzmanların hazırladığı tavsiye kitaplar listesi, MEB'in hazırladığı 100 temel eser listesinden yararlanılabilir; ancak bir kitabın çocuklara ne kadar hitap ettiğini öncelikle kitabı okuyacak olan çocuklar belirleyebilir. Özellikle okuma alışkanlığı kazandırılmaya çalışılan çocuklara ne kadar nitelikli ve edebi bir dille yazılmış olursa olsun hoşlarına gitmeyecek bir kitap tavsiye etmek ve okutmak onlarda kitap okumaya karşı olumsuz bir tutum oluşturabilir.

Bu çalışma öğrencilerin ve öğretmenlerin en fazla okuduğu ve tavsiye ettiği kitapları belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin en çok tavsiye ettiği/beğendiği kitapları hangileridir?
2. Öğretmenlerin en çok tavsiye ettiği/beğendiği kitaplar hangileridir?
3. Öğrencilerin kitabı beğenme/tavsiye etme nedenleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin kitabı beğenme/tavsiye etme nedenleri nelerdir?
5. Öğretmen ve öğrencilerin en beğendiği-tavsiye ettiği kitap türleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

6, 7, 8 ve 9. Sınıfta öğrenim gören öğrencilerin ve Türkçe öğretmenlerinin en çok beğendiği ve tavsiye ettiği kitapları ve beğenme/tavsiye etme nedenlerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada genel tarama modellerinden olan betimsel tarama modelinden yararlanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2005: 77).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, benzeşik örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemine göre, evrenden araştırmanın problemiyle ilgili olarak benzeşik bir alt grup veya durum seçilir ve çalışma bu örnekleme yürütülür (Büyüköztürk, 2012: 91). Kırşehir'in farklı lise ve ortaokullarından öğrencilere ulaşılmış; araştırmada, 2018 yılında ortaokulda öğrenim gören 500 ve dokuzuncu sınıfta öğrenim gören 500 öğrenci örneklem olarak belirlenmiştir. Kırşehir'de yaklaşık ortaokulda 1200, 9. Sınıfta ise 2500 öğrenci olduğu göz önünde bulundurulduğunda örneklem için yeterli sayıda katılımcıya ulaşıldığı düşünülmektedir. Bunun yanında çalışmaya 68 Türkçe öğretmeni dâhil edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Türkçe öğretimi ve çocuk edebiyatı alanında çalışan beş uzmanın görüşleri doğrultusunda son hâli verilen ankette, öğretmen ve öğrencilerden anketi doldurdıkları zamana kadar ortaokul öğrencilerinin zevkle okuyacağını düşündükleri ve tavsiye edebilecekleri kitapların isimlerini, en çok beğenileceğini düşündükleri kitaptan başlayarak yazmaları istenmiştir. Böylece öğretmen ve öğrencilerin çocuklara yönelik beğendikleri kitapları listelemesi beklenmiştir.

Verilerin Analizi

Anketlerden elde edilen verilerin analizinde, öncelikle öğrencilerin yazdıkları her kitaba bir numara verilerek liste yapılmış ve betimsel analiz yöntemi kullanılarak öğrencilerin kitap tavsiye oranları çıkarılmıştır.

Bulgular

6, 7, 8. ve 9. sınıfta öğrenim gören öğrenciler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplar sırasına göre Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrenciler Tarafından En çok Tavsiye Edilen/Beğenilen Kitaplar Listesi.

Sıra	Kitap adı	f	Sıra	Kitap adı	f
1	Sol Ayağım	88	16	Labirent	31
2	Sherlock Holmes	88	17	Küçük Prens	28
3	Canavar Peşinde	59	18	Bir Çift Yürek	27
4	4n 1k	53	19	Charli'nin Çikolata Fabrikası	26
5	Nutuk	47	20	Mucize	25
6	Harry Potter	47	21	Oliwer Twist	18
7	Sadako	46	22	Gözlük	18
8	Kraliçeyi Kurtarmak	46	23	Kaşığı	17
9	Yankılı Kayalar	44	24	Şeker Portakalı	17
10	Suç Ve Ceza	42	25	Kötü Çocuk	16
11	Deli Kurt	42	26	Çalıkuşu	16
12	Sefiller	40	27	Saftirik	14
13	Beyaz Diş	37	28	Bir Küçük Osmancık Vardı	13
14	İnsan Ne İle Yaşar	33	29	Kuyucaklı Yusuf	12
15	Uçurtma Avcısı	32	30	Çok Kullanılmış Kalpler Dükkânı	10

Tablo 1 incelendiğinde örneklem grubunun en fazla tavsiye ettiği kitapların sırasıyla Sol Ayağım, Sherlock Holmes, Canavar Peşinde, 4N 1K, Nutuk, Harry Potter, Sadako, Kraliçeyi Kurtarmak, Yankılı Kayalar, Suç ve Ceza olduğu görülmektedir. İlk on kitabın sadece ikisi yerli (Nutuk, Yankılı Kayalar) sekizi yabancı (çeviri) eserdir. Tablo 2'de Türkçe öğretmenleri tarafından en çok tavsiye edilen kitap listesi yer almaktadır:

Tablo 2. Türkçe Öğretmenleri Tarafından En çok Tavsiye Edilen Kitaplar Listesi

Sıra	Kitap adı	f
1	Sol Ayağım	14
2	Charli'nin Çikolata Fabrikası	8
3	Çalıkuşu	7
4	İnsan Ne İle Yaşar	6
5	Küçük Prens	6
6	Ömer Seyfettin Hikâyeleri	6
7	Sadako	6
8	Çizgili Pijamalı Çocuk	5
9	Osmancık	5
10	Şeker Portakalı	5

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen ve öğrenciler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplar sıralamasında her iki grupta da "Sol Ayağım" isimli eserin birinci olduğu görülmektedir. Öğretmenler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplar arasında yer alan Charli'nin Çikolata Fabrikası, Çalıkuşu, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens, Sadako ve Şeker Portakalı isimli eserlerin sıralaması farklı olsa da öğrenciler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplar arasında olduğu görülmektedir. Öğretmenler tarafından en çok tavsiye edilen kitaplar arasında yer alan Osmancık ve Çizgili Pijamalı Çocuk isimli eserlerin öğrencilerin en çok tavsiye ettiği kitaplar listesinde bulunmamaktadır. Tablo 3'te öğrencilerin kitapları beğenme ve tavsiye etme nedenleri yer almaktadır:

Tablo 3. Öğrencilerin Kitabı Beğenme-Tavsiye Etme Nedenleri

Sıra	Tavsiye Etme/Beğenme Nedeni	f
1	Akıcı/Sürükleyici	468
2	Macera/Heyecan/Aksiyon/Merak	298
3	Tarihi	287
4	Yaşanabilir Olması	231
5	Eğlenceli	121
6	Duygusal	101
7	İçeriği İlgi Çekici	100
8	Polisiye	80
9	Hayal Ürünü/Fantastik	60
10	Ders Verici/Eğitici	52

*Birden fazla cevap alınmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin en beğendiği kitapların sürükleyici kitaplar olduğu görülmektedir. Öğrencilerin macera türünde ve tarihle ilgili eserleri beğenerek okudukları, gerçek hayatla ilişkili, eğlenceli ve duygusal eserleri daha çok tercih ettikleri dikkat çekmektedir. Tablo 4'te Türkçe öğretmenlerinin kitabı beğenme ve tavsiye etme nedenleri yer almaktadır.

Tablo 4. Türkçe Öğretmenlerinin Kitabı Beğenme-Tavsiye Etme Nedenleri

Sıra	Tavsiye Etme/Beğenme Nedeni	f
1	Ders Verici/Eğitici	36
2	Akıcı/sürükleyici	34
3	İçeriği İlgi Çekici	32
4	Çocuklara uygun	27
5	Macera/Heyecan/Aksiyon/Merak	19
6	Tarihi	14
7	Eğlenceli	9
8	Dilinin etkililiği ve sadeliği	8
9	Duygusal	8
10	Hayal Ürünü/Fantastik	7

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin kitapları tavsiye etme, beğenme nedenlerinin sırasıyla ders verici/eğitici, akıcı/sürükleyici, içeriği ilgi çekici, çocuklara uygun, macera/heyecan/aksiyon/merak olduğu görülmektedir. Öğrenci ve öğretmenlerin tavsiye nedenlerine bakıldığında, öğrencilerin en fazla akıcı sürükleyici kitapları tavsiye etmelerine rağmen öğretmenlerin ders verici/eğitici kitapları tavsiye ettikleri görülmektedir. Öğrenciler ile öğretmenlerin kitapları tavsiye etme nedenleri benzerlik göstermekle birlikte öğretmenlerin öğrencilerden farklı olarak çocuklara uygun ve dilinin etkililiği ve sadeliği nedenlerini belirttikleri göze çarpmaktadır. Tablo 5'te öğrencilerin en çok beğendiği ve tavsiye ettiği kitap türleri yer almaktadır:

Tablo 5. Öğrencilerin En Çok Beğendiği-Tavsiye Ettiği Kitap Türleri

Sıra	Kitap Türü	f
1	Roman	581
2	Hikâye	138
3	Fantastik Roman	137
4	Otobiyografi	88
5	Bilimkurgu Roman	52

Tablo 5. incelendiğinde öğretmenlerin en fazla sırasıyla roman, hikâye ve fantastik roman türünde kitaplar tavsiye ettiği görülmektedir. Tablo 6’da Türkçe öğretmenlerinin en çok beğendiği ve tavsiye ettiği kitap türleri yer almaktadır:

Tablo 6. Öğretmenlerin En Beğendiği-Tavsiye Ettiği Kitap Türleri

Sıra	Kitap Türü	f
1	Roman	28
2	Hikâye	26
3	Otobiyografi	14

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin en fazla sırasıyla roman, hikâye ve otobiyografi türünde kitaplar tavsiye ettiği görülmektedir.

Sonuç

6, 7, 8 ve 9. sınıf öğrencileri ile Türkçe öğretmenleri üzerinde yapılan bu araştırma sonucunda, öğrencilerin sırasıyla en beğendikleri ve tavsiye ettikleri kitapların Sol Ayağım, Sherlock Holmes, Canavar Peşinde, 4N 1K, Nutuk, Harry Potter, Sadako, Kraliçeyi Kurtarmak, Yankılı Kayalar, Suç ve Ceza olduğu; öğretmenlerin en beğendikleri ve tavsiye ettikleri kitapların sırasıyla: Sol Ayağım, Charli'nin Çikolata Fabrikası, Çalikuşu, İnsan Ne İle Yaşar, Küçük Prens, Ömer Seyfettin Hikâyeleri, Sadako, Çizgili Pijamalı Çocuk, Osmancık, Şeker Portakalı olduğu görülmektedir. Öğretmen ve öğrencilerin en çok tavsiye ettiği on kitap karşılaştırıldığında Charli'nin Çikolata Fabrikası, Çalikuşu, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens, Sadako ve Şeker Portakalı isimli altı kitabın ortak olduğu görülmektedir. "Sol Ayağım" isimli kitap hem öğrenci hem de öğretmenlerin en çok tavsiye ettiği kitaptır.

Öğretmenlerin kitapları tavsiye etme, beğenme nedenlerinin sırasıyla ders verici/eğitici, akıcı/sürükleyici, içeriği ilgi çekici, çocuklara uygun, macera/heyecan/aksiyon/merak olduğu; öğrencilerin kitapları tavsiye etme, beğenme nedenlerinin sırasıyla akıcı/sürükleyici, macera/heyecan/aksiyon/merak, tarihi, yaşanabilir olması, eğlenceli, duygusal, içeriği ilgi çekici, polisiye, hayal ürünü/fantastik, ders verici/eğitici olduğu görülmektedir. Öğrenciler ile öğretmenlerin kitapları tavsiye etme nedenleri benzerlik göstermekle birlikte öğretmenlerin öğrencilerden farklı olarak kitapların çocuklara uygun ve dilinin etkili olduğu nedenlerini belirtmiş, öğrenciler öğretmenlerden farklı olarak polisiye ve kitapta anlatılanların yaşanabilir olması nedenlerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin en fazla sürükleyici kitapları tercih ettikleri, öğretmenlerin ise kitap tavsiye ederken öğrencilerden farklı olarak kitapların eğitici olmalarını daha çok göz önünde bulundukları görülmektedir.

Öğretmen ve öğrencilerin en fazla tavsiye ettikleri kitap türlerine bakıldığında sırasıyla roman, hikâye ve otobiyografi türlerinin her ikisinde de aynı olduğu görülmektedir. Roman ve hikâye türünün öğrenciler tarafından en çok beğenilen tür olduğu ve öğretmenlerin de buna uygun kitap tavsiyesinde bulunduğu söylenebilir.

Yüz temel eser listesinden öğrencilerin en beğendiği ve tavsiye ettiği otuz kitap arasında yalnız Sol Ayağım, Yankılı Kayalar, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens, Oliwer Twist, Şeker Portakalı, Bir Küçük Osmancık Vardı olmak üzere yedi kitabın yer aldığı; öğretmenlerin tavsiye ettiği ilk on kitap arasında; Sol Ayağım, İnsan Ne ile Yaşar, Küçük Prens, Osmancık, Şeker Portakalı isimli beş kitabın olduğu görülmektedir.

Bu çalışma öğretmenlerin, velilerin öğrencilere kitap tavsiye ederken öğrencilerin hangi kitapları neden beğendikleri hakkında bilgi vermektedir. Öğrencilere kitap tavsiye edilirken bu çalışmadaki liste dikkate alındığında öğrencilerin zevkle okuyabileceği kitaplara yönlendirilebileceği düşünülmektedir. Çocuk edebiyatı yazarlarının ve yayınevlerinin yine bu listede yer alan öğrencilerin kitabı beğenme nedenlerini incelemeleri, eserlerini yazmaları ve yayınlamaları için fikri verebilir.

Öğrencilerin en beğendiği otuz eser arasında yalnız yedi tanesinin yerli yirmi üçünün yabancı olması dikkat çekmekte ve bu sonuç Arı ve Okur'un (2013) sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Çalışmamızın en beğenilen kitaplar listesinde yer alan İnsan Ne ile Yaşar, Sol Ayağım, Şeker Portakalı isimli kitaplar yine adı geçen çalışmada yer almaktadır.

Araştırmada en çok beğenilen metin türü romandır. Can, Türkyılmaz, Karadeniz (2010) 8-12. sınıftaki 627 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmada da ergenlik dönemindeki öğrencilerin ders kitapları değerlendirmeye alınmadığında en çok, romanları okumayı tercih ettikleri belirlenmiştir.

Çalışmamız Kırşehir ili ile sınırlı olduğundan ülkemizin değişik bölge ve şehirlerinde de yapılarak sonuçlar karşılaştırılabilir. Öğrencilerin beğendiği kitaplar ile derslerine giren Türkçe öğretmenlerinin beğendiği kitaplar karşılaştırılıp öğrencilerin öğretmen tavsiyelerinden ne kadar etkilendikleri belirlenebilir. Çalışma sonucunda ortaya çıkan listede sınıf farklılıklarına dikkat edilmemiş olup hangi sınıf düzeyinde hangi kitapların daha fazla beğenildiğine bakılabilir.

Kaynakça

- Acat, B., Demiral, H. ve Arın, A. (2008). Okuma alışkanlığı göstergelerine göre ilköğretim öğrencilerinin durumları. *Türkçe Öğretimi Kongresi (18-20 Mayıs 2008)*.
- Alan, Y. (2020). Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin kitap okuma profilleri. *Söylem Filoloji Dergisi*, 5(1), 278-303.
- Arı, G. ve Okur, A. (2013). Öğrencilerin ilköğretim 100 temel eseri okuma durumu. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 17(3), 307-328.
- Arcan, S. ve Yılmaz, B. (2010). 100 temel eser uygulamasının öğrencilerin okuma alışkanlıklarına etkisi ve bu uygulamada kütüphanelerin rolü konusunda öğretmen görüşleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(3), 495-518.
- Arıcı, A. (2005). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma durumları (Beceri-İlgi-Alişkanlık Eğilim)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arıcı, A. F. (2008). Okumayı niye sevmiyoruz? *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 91-100.
- Batum, A. Ü. (2015). *Çocuk edebiyatı yapıtlarının öğrencilerin okumaya güdülenmesine etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bircan, İ. ve Tekin, M. (1989). Türkiye'de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 393-410.
- Büyüköztürk, Ş.; Kılıç Çakmak, E.; Akgün, Ö.E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, R.; Türkyılmaz, M. ve Karadeniz A. (2010). Ergenlik dönemi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-21.

- Çetin, Y. ve Karaata, C. (2010). Türk öğrencilerin kitap okumama sorununa çözüm önerileri. *Ç.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 202-215.
- Dökmen, Ü. (1990). Lise ve üniversite öğrencilerinin okuma becerileri, ilgileri, okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 394-418.
- Erdağı Toksun, S. (2020). Okul öncesi öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 1-7.
- Gökalp, G. G. (1998). Okuma eğitimi ve etkin okur kimliği. *Türkçenin Öğretimi ve Eğitimi, Sempozyum Bildirileri*, 5-6 Haziran 1998, Ankara: A.Ü. TÖMER Gaziantep Şubesi Yay., s.93-106.
- Guthrie, J. T. & Wigfield, A. (2005). Roles of motivation and engagement in reading comprehension assessment. In S. G. Paris & S. A. Stahl (Eds.), *Children's reading comprehension and assessment* (pp. 187-213). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Özen, F. (2001). *Türkiye'de okuma alışkanlığı*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2006). *Gösteri çağı çocukları*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tanju, E. H. (2010). Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış. *Aile ve Toplum*, 6(22), 30-39.
- Temizkan, M. (2007). *İlköğretim ikinci kademe Türkçe derslerinde okuma stratejilerinin okuduğunu anlama üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Topçu, Y. E. (2007). İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları. *Millî Eğitim Dergisi*, 176, 36-57.
- Tural, S. K. (1992). *Sorulara cevaplarla kültür, edebiyat, dil*. Ankara: Ecdad Yayınları.
- Ungan, S. (2008). Okuma alışkanlığımızın kültürel altyapısı. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 218-228.
- Ülper, H. (2011). Öğrencilerin, okumaya isteklendirici etmenlerle karşılaşma durumu: Öğretmen, aile, arkadaş ve kitap boyutları üzerinden bir araştırma. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 221-237.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, B. (2004). Öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveynlerin duyarlılığı. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 115-136.